

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Експортно-імпорتنі операції
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	Міжнародний бізнес

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри міжнародних економічних
відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник:
Лебідь Олеся Вікторівна, к. е. н., проф. кафедри міжнародних економічних відносин.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Інтернаціоналізація і глобалізація економічних процесів створює підґрунтя для того, що більшість суб'єктів підприємницької діяльності здійснюють ЗЕД. Навіть вітчизняні виробничі, або торгівельні, або фінансові компанії, клієнтами яких є виключно резиденти, обов'язково так чи інакше здійснюють імпорتنі операції: імпортують сировину, комплектуючі, товар та/або фінансові ресурси. Вивчення особливостей здійснення експортно-імпорتنих операцій, обізнаність щодо їхнього супроводу та фінансового забезпечення створить конкурентні переваги майбутнім випускникам-магістрам на ринку працевлаштування.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Експортно-імпорتنі операції» складена відповідно до освітньої програми підготовки магістрів зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Об'єктом навчальної дисципліни є експортно-імпорتنі операції і процеси, що відображають аспекти їхнього аналітичного і фінансового забезпечення.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні основи, практичні аспекти, механізми фінансування та аналітичне забезпечення експортно-імпорتنих операцій.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх магістрів знань щодо сутності та змісту експортних та імпорتنих операцій, їхнього нормативно-правового забезпечення, умінь та навичок з аналізу, компетентностей щодо фінансового та організаційного забезпечення.

Основне завдання опанування навчальної дисципліни «Експортно-імпорتنі операції» полягає у вивченні механізму та інструментарію організації та забезпечення імпортової та експортної діяльності підприємств, у формуванні системи теоретичних знань, прикладних умінь і навичок щодо здійснення експортних та імпорتنих операцій.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Міжнародна інформація	Переддипломна практика
Міжнародні фінанси	Написання дипломної роботи
Основи ЗЕД	
Основи фінансів	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
<p>ЗК1. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК5. Здатність працювати в команді.</p> <p>СК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації</p>	<p>РН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.</p>
<p>СК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і їхнього впливу на економічний розвиток країн</p>	<p>РН11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин.</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організаційно-аналітичне забезпечення експортно-імпорتنих операцій

Тема 1. Експортно-імпорتنі операції: поняття та призначення

- 1.1. Сутність та зміст ЗЕД, визначення експортно-імпорتنих операцій.
- 1.2. Платіжний баланс країни.
- 1.3. Звітність з експортно-імпоротної діяльності.

Тема 2. Документи експортно-імпорتنих операцій та умови постачань

- 2.1. Характеристика зовнішньоекономічного контракту.
- 2.2. Види документів при міжнародних постачаннях.
- 2.3. Базисні умови поставки Інкотермс.

Тема 3. Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування

- 3.1. Порядок відкриття та використання рахунків в іноземній валюті в Україні.
- 3.2. Порядок відкриття та використання рахунків за межами України.
- 3.3. Валютні операції: сутність, види, умови здійснення.

Тема 4. Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями

- 4.1. Сутність і співвідношення понять «міжнародні розрахунки» та «валютні операції».
- 4.2. Валюто-фінансові умови розрахунків за експортно-імпортними операціями.
- 4.3. Ризики міжнародних розрахунків.

Змістовий модуль 2. Фінансове забезпечення експортно-імпорتنих операцій

Тема 5. Платіжні системи і способи платежів під час експортно-імпорتنих операцій

- 5.1. Принципи функціонування і види міжнародних платіжних систем.
- 5.2. Авансові платежі і розрахунки між сторонами за відкритим рахунком.
- 5.3. Розрахунки з використанням чеків, платіжних карток та векселів.
- 5.4. Способи здійснення міжнародних платежів.

Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпорتنих операцій

- 6.1. Міжнародні розрахунки за допомогою інкасо.
- 6.2. Міжнародні розрахунки за допомогою акредитиву.

Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпортних операцій

7.1. Принципи та сутність банківського гарантування.

7.2. Учасники гарантійних відносин.

Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій

8.1. Види і форми міжнародного кредиту.

8.2. Міжнародний факторинг та форфейтинг.

8.3. Лізинг у фінансуванні зовнішньоекономічних угод.

Перелік лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведений у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

До сукупності методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, які використовуються під час викладання навчальної дисципліни «Експортно-імпортні операції», відносяться: проблемні лекції, дискусії, презентації доповідей, робота в малих групах, гра в трикутнику «доповідач – опонент – рецензент», міні-тренінги, вирішення проблемних питань.

На лабораторному занятті з першої теми запланована дискусія з питання «Як швидко і якими засобами можна підвищити інвестиційну позицію країни?». На лабораторному занятті з другої теми запланована робота в малих групах, де студенти шукають помилки, неточності та хибну інформацію в зовнішньоекономічних контрактах. На лабораторному занятті з третьої теми студенти презентують доповіді, присвячені особливостям відкриття поточних рахунків у різних країнах. За підсумками лекції з четвертої теми студенти за результатами роботи в малих групах пропонують заходи для зниження ризиків міжнародних експортно-імпортних розрахунків. На лабораторному занятті з теми п'ять студенти презентують доповіді про різні способи платежів, висвітлюють їхні переваги і недоліки, працюють за правилами гри в трикутнику «доповідач – опонент – рецензент». На лабораторному занятті за шостою темою студенти вирішують проблемне питання з подолання перешкод транскордонних придбань та фінансового менеджменту багатонаціональних компаній. За підсумками лекції з сьомої теми студенти аналізують гарантійні операції і презентують результати групі. На лабораторному занятті з восьмої теми студенти презентують інвестиційні проекти для отримання кредиту в банку.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення студентами навчальної дисципліни «Експортно-імпортні операції» здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою за такими видами контролю:

поточний контроль упродовж семестру у формі письмових контрольних робіт, презентацій студентів під час проведення лекційних, лабораторних занять, оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

підсумковий контроль, у формі семестрового іспиту, який проводиться згідно з графіком начального процесу. Максимальний бал, який можна здобути під час іспиту – 40 балів.

Поточний контроль містить оцінювання робіт студента під час:

аудиторних занять:

презентації доповідей та індивідуальних завдань, що мають бути виконані в середовищі PowerPoint або іншому застосунку, призначеному для створення презентацій. Максимальна оцінка 10 балів ставиться за умови наявності не менше, ніж 10 слайдів, які у повній мірі розкривають зміст обговорюваних питань. Загальна кількість балів – 30.

поточна контрольна робота, максимально оцінюється в 10 балів, містить тестові і розрахункові завдання, виконується в ПНС. Максимальна оцінка за кожну контрольну роботу 10 балів, усього 20 балів за семестр.

самостійної роботи:

виконання індивідуальних завдань, кожне з яких спрямоване на перевірку результатів навчання за декількома темами навчальної дисципліни і оцінюється за результатами презентації на лабораторному занятті. Максимальна оцінка за індивідуальне завдання без його презентації 5 балів;

творче завдання. Максимальна оцінка: 10 балів, яка може бути отримана за умови написання і опублікування упродовж семестру статті або тез доповідей на конференції. 8 балів можна отримати, якщо студент не бажає доводити творче завдання до рівня публікації і просто розміщує його в ПНС.

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового іспиту.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет містить 5 практичних завдань (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань та дозволяють діагностувати результати навчання з навчальної дисципліни. Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема 1. Експортно-імпорتنі операції: поняття та призначення	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 1. Експортно-імпорتنі операції: поняття та призначення	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Знайомство зі структурою навчальної дисципліни, обговорення технологічної карти та особливостей накопичення балів	Активна участь у занятті	
	Лабораторне заняття	Дискусія з питання «Як швидко і якими засобами можна підвищити інвестиційну позицію країни?»	Активна участь у занятті	
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних занять. Розв'язання задач. Виконання індивідуального завдання 1	Перевірка домашніх завдань		

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема 2. Документи експортно-імпортних операцій та умови постачань	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 2. Документи експортно-імпортних операцій та умови постачань	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Обговорення технології виконання всіх індивідуальних завдань, обговорення термінів їхньої здачі. Робота з контрактами	Активна участь у занятті	
	Лабораторні заняття	Обговорення особливостей написання есе, затвердження тем есе, підбір і належне оформлення списку літератури для написання ІДЗ та есе	Активна участь у занятті	
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Обробка матеріалів для написання есе. Написання обґрунтування теми есе. Пошук джерел інформації для написання есе (мінімум 10 джерел), формування списку літератури для написання есе.	Перевірка домашніх завдань		
Тема 3. Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Розв'язання практичних і ситуаційних завдань. Презентації доповідей про особливості відкриття поточних рахунків у різних країнах	Активна участь у занятті	
	Лабораторне заняття	Презентація індивідуального завдання 1	Презентація	10
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до занять і контрольної роботи. Виконання індивідуального завдання 2	Перевірка домашніх завдань		
Тема 4. Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями	Активна участь у занятті	
	Лабораторне заняття	Розв'язання практичних і ситуаційних завдань, презентація доповідей студентів	Контрольна робота	10
Лабораторне заняття	Студенти за результатами роботи в малих групах пропонують заходи для зниження ризиків міжнародних експортно-імпортних розрахунків	Активна участь у занятті		

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема 4.	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до занять. Розв'язання задач. Виконання індивідуального завдання 2	Перевірка домашніх завдань	
Тема 5. Платіжні системи і способи платежів під час експортно-імпорتنних операцій	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 5. Платіжні системи і способи платежів під час ЕІО	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Доповіді про різні способи платежів, висвітлюють їхні переваги і недоліки, працюють за правилами гри в трикутнику «доповідач – опонент – рецензент».	Активна участь у занятті	
	Лабораторне заняття	Презентація індивідуального завдання 2	Презентація	10
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Формулювання мети та задач написання есе, визначення методів вирішення задач	Перевірка домашніх завдань	
Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпорتنних операцій	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпорتنних операцій	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Розв'язування задач. Презентація, доповідей та есе, їх обговорення	Активна участь у занятті	
	Лабораторні заняття	Студенти вирішують проблемне питання з подолання перешкод транскордонних придбань та фінансового менеджменту багатонаціональних компаній.	Активна участь у занятті	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до занять. Підготовка результатів виконання індивідуального завдання 3	Перевірка домашніх завдань	
Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпорتنних операцій	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпорتنних операцій	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Студенти аналізують гарантійні операції і презентують результати групи	Активна участь у занятті	
		Поточна контрольна робота 2	Контрольна робота	10
	Лабораторне заняття	Презентація індивідуального завдання 3	Презентація	10
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Повторювання теоретичного матеріалу, повторювання методичних вказівок щодо розв'язання задач. Підготовка до іспиту	Перевірка домашніх завдань		

Продовження табл.

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	МАХ бал	
Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Розв'язання задач, підготовка до іспиту. студенти презентують інвестиційні проекти для отримання кредиту в банку	Активна участь у занятті	
	Лабораторне заняття	Презентація есе та їх обговорення	Есе	10
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Повторювання теоретичного матеріалу, методичних вказівок до розв'язання задач. Підготовка до іспиту			
<i>Аудиторна робота</i>				
ЕКЗАМЕН			40	

Рекомендована література

Основна

1. Міжнародна торговельна діяльність: підручник / В. В. Рокоча, В. Г. Алькема, В. І. Терехов, Б. М. Одягайло, К. В. Ковтонюк, Л. Г. Харсун, С. І. Ткаленко, С. В. Співаковський, Т. В. Співаковська, Н. М. Літвін, Г. П. Оласюк, О. І. Горбачук, О. І. Стародубцева, Н. О. Дмитрієва. – Київ: ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2018 – 698 с.

2. Хименес Г. К. Посібник МТП з експортно-імпортних операцій. Глобальні стандарти та стратегії бізнесу (5-ге видання). – Київ: Видавництво Міжнародної торгової палати, 2018 – 286 с.

Додаткова

3. Міжнародні організації : навчальний посібник / укладачі: Т. В. Андросова, О. В. Кот, В. О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 235 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

4. Міжнародна торгівля: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,52 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 287 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25311/3/Mizhnarodna_torhivlia.pdf.pdf

5. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Асоціації українських банків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aub.org.ua>.

8. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Експортно-імпортні операції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5345>

9. Business Dictionary – [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.businessdictionary.com/definition>.

10. Data and Statistics about the U.S. – [Electronic sources]. – Access mode : <https://www.usa.gov/statistics>.

11. Digital economy and society statistics – households and individuals – [Electronic sources]. – Access mode : https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Digital_economy_and_society_statistics_-_households_and_individuals.

12. EU Statistics – [Electronic sources]. – Access mode : <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>

13. Portal Site of Official Statistics of Japan. – [Electronic sources]. – Access mode : <https://www.stat.go.jp/english/>